

P ä k k e e i t õ u s e t a a s
Euroopa Kultuuripäevade avamine Karlsruhe Mussorgski oope-
riga "Hovanštšina"

Terve^s teater^{ris} oli heisatud Eesti rahvuslippe ja etenduse eel kõlas Eesti rahvushümn. Aga oper oli venekeelne. Modest Mussorgski geniaalse rahvadraamaga gastrolleeris "Estonia" teater Tallinnast Eestile pühendatud Euroopa Kultuuripäevade avamisel. Badeni Riigiteatris.

~~XXXXXX~~ Mussorgski monumentaalne teos Venemaa võimuvõitlusest 1682.a. sobib kindlasti hästi, et anda ettekujutus Tallinna teateri suutlikkusest. Igatahes on pikantne, et nüüd sõltumatuse saavutanud Eesti Vabariigi hea kuulsusega muusikateater alustab oma esinemist Karlsruhe nimelt vene ajalugu käsitava tükiga. Pealegi lavastas operi venelane Boriss Pokrovski, kes pikki aastaid tegutses Bolšois ja Moskva Kammeroperis. Vähemalt võis sealt autentsust Mussorgski asjus oodata.

Valitud oli Šostakovitši variant, mis on Mussorgski kavatsustele kindlasti kõige lähemal. Teos on säilinud peamiselt klaviiris - välja arvatud 2 lühemat episoodi-, mis katkeb vanausuliste enesepõletamisega. Šostakovitš instrumenteerib väga moodsalt, erinevalt Rimski-Korsakovi romantilisest kõlailust, ja leiab finaali jaoks omapärase lähenduse. Ta kordab pärast vanausuliste surmalaulu moskvalaste koori esimesest vaatusest, kes kaebavad vene rahva häda, ja pöördub siis avamängu atmosfääri loova muusika juurde tagasi, mis kirjeldab paeluvalt koitu Moskva jõel. Selle kaarega oleks nagu vihjatud samalaadsuuse kordumisele, kuid tõusva päikese pildiga on selles ka utoopiline hetk.

Punase pliiatsi patud

Tallinna lavastuses oli juba algselt ulatuslikke kärpeid tehtud (Golitsõni - Pastori stseen 2. vaatuses, Susanna - Marfa stseen 3. vaatuses). Nüüd redutseeriti veel koidumuusika repriis paarile viimasele taktile. Seega aga muutus analoogia täiesti mõttetuks ja Šostakovitši versioon viidi ad absurdum. Siis oleks juba parem olnud Rimski versioon või Igor Stravinski oma lõpustseenis.

Teose hoiatava tõlgitsuseni ei küündi Tallinna lavastus isegi mitte algeliselt. Boriss Pokrovski instseneering ei pakkunud rohkem kui korralikku aranžeringut täis šabloone ja mitte väga selgeid misanstseene. Näiteks kui vanausulised ei tõuse finaalis tuleriidadele vaid lahkuvad lava kõrvalt. Viktor ja Raffail Volski lavakujundus meenutab tõmmispildikesi Wagneri operitest, nagu neid kunagi paljundas Liebigi lihaekstrakti firma.

- 2 -

Rämedad streletsid muutusid kodusteks jõuluvanadeks ja vürstides Hovanskites polnud midagi kurjakuulutavat ega deemonlikku.

See oli sama tolmunud stiil, nagu seda on nähtud Ida-Euroopa teatri- te paljudes operilavastustes. Paha oli see, et nõnda läks kaduma tüki löögijõud ja selle eksistentsiaalne tõelisus.

Muusikaliselt oli "Estonia" teatri suurearvuline koosseis heal tase- mel. Eri Klas dirigeeris suure žestiga ja dramaatilise hooga. Kuid ~~esi- manded suurejooneliselt~~ Kuid enamini suurejooneliselt detailides ja kõlaliselt mitte eriti peenetundeliselt. Tema al-fresco-maneer kalduvu- sega helitugevusele jäi muusikale siiski üht-teist võlgu.

Rohkem jõudu kui sära.

Lauljatest jättis parima mulje bass Mati Palm Dossifeina - kultivee- ritud ja ühtlase häälejuhtimisega. Täpse diktsiooni ja kauni tämbriga jäi meelde tenor Janis Sprogis vürst Golitsõnina. Noore Hovanski parti- tiid laulis Ivo Kuusk üsna helitugevalt ja vähe diferentseeritult. Kal- duvusega tremoleerimisele ei saavutanud metso Marika Eensalu Marga osas täit vokaalset sära, Teo Maiste Ivan Hovanskina pakkus energilise bassiga vähemalt jõulist rolliloomet. Väiksemad partiid olid soliidiselt täidetud ja ka koorid olid meeldivad, kuigi mitte säraval tasemel.

Meie toimetuseliikmelt Karl Georg Berg'ilt

"Die Rheinpfalz " 6.4.1992